

N:o 138.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 14 maj 1899.

— — — — Andra Kammaren den — — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående beräkningen af statsverkets inkomster.

(Statsutskottets utlåtande n:o 94, bevillningsutskottets betänkande n:o 29 och bankoutskottets memorial n:o 8).

Till Konungen.

Vid behandling af Eders Kongl. Maj:ts den 16 januari innevarande år till Riksdagen aflåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof har i afseende å beräkningen af statsverkets inkomster för den tid, nästa statsreglering omfattar, eller år 1900 och intill dess ny statsreglering vidtager, Riksdagen, på sätt bilagda tabell utvisar, funnit de ordinarie inkomsterna böra beräknas till 22,541,000 kronor och de extra ordinarie inkomsterna, eller bevillningarna, till 93,450,000 kronor.

Grundskatt. Enligt den utredning, som meddelats i de vid Eders Kongl. Maj:ts till 1892 års urtima Riksdag aflåtna propositioner angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter med flera dermed sammanhang egande ämnen bifogade utdrag af protokollet öfver finansärenden den 14 oktober samma år, skulle den grundskatt, hvarå afskrifning kunde

ega rum, utgöra 4,604,819 kronor 29 öre. Tio procent derå motsvara 460,481 kronor 92 öre, eller i rundt tal 461,000 kronor. I riksstaten för år 1899 är grundskatten upptagen med 1,444,000 kronor, hvilken summa, minskad med förenämnda 461,000 kronor, eller sedermera återstående 983,000 kronor, enligt hvad statskontoret i skrifvelse den 10 december 1898 angående statsverkets inkomster hemställt, borde uppföras i riksstaten för år 1900.

Mot denna beräkning har Riksdagen icke haft något att erinra.

Kyrkotionen. Sedan Eders Kongl. Maj:t genom kongl. förordning den 14 oktober 1898, i enlighet med nästlidet års Riksdags derom fattade beslut, förordnat angående afskrifning af den från viss jord i Skåne med flere provinser utgående kyrkotionen, kommer denna icke vidare att bland statsverkets inkomster upptagas.

Jernvägstrafikmedel. Enligt jernvägsstyrelsens beräkning och i öfverensstämmelse med hvad statskontoret föreslagit har denna inkomst af Eders Kongl. Maj:t för år 1900 upptagits till 10,000,000 kronor. Visserligen hafva, på sätt af den vid statsutskottets under innevarande riksdag afgifna utlåtande n:o 6 angående regleringen af utgifterna under femte hufvudtiteln fogade promemoria framgår, jernvägstrafikmedlen för år 1898 i rundt tal uppgått till 11,000,000 kronor, men Riksdagen anser sig dock ej böra frångå Eders Kongl. Maj:ts beräkning af denna inkomsttitel.

Skogsmedel. Enligt hvad i statskontorets förenämnda skrifvelse meddelas, har denna inkomsttitel, som upptages uti 1898 års riksstat med 3,500,000 kronor, beräknats för år 1899 till 4,000,000 kronor och utgjort:

år 1895	kronor 4,209,306: —
» 1896	» 4,242,128: —
» 1897	» 5,426,312: —
eller i medeltal för dessa tre år.....	» 4,625,915: —

I enlighet med hvad statskontoret föreslagit, har Eders Kongl. Maj:t beräknat skogsmedlen i riksstaten för år 1900 med ett förhöjdt, medelinkomsten för åren 1895—1897 ungefärligen motsvarande belopp af 4,600,000 kronor.

I förberörda, statsutskottets utlåtande n:o 6 bilagda promemoria uppgifves, att skogsmedlen för år 1898 uppgått i rundt tal till 7,726,000 kronor. Då emellertid, på sätt i statskontorets omförmälda skrifvelse anförts, denna statsinkomst är beroende af förhållanden, som ej på förhand

med någon säkerhet kunna beräknas, anser sig Riksdagen icke böra föreslå densamma upptagande till högre belopp än det af Eders Kongl. Maj:t beräknade.

Tullmedlen, hvilka vid nästlidet års riksdag för innevarande år beräknades till 41,000,000 kronor, hafva i bruttoinkomst inbragt:

år 1895	kronor	39,348,796
» 1896	»	42,201,218
» 1897	»	43,537,911
eller i medeltal för dessa tre år	»	41,695,975
samt år 1898	»	52,211,885.

I förenämnda skrifvelse den 10 sistlidne december har statskontoret, efter erinran derom, att ifrågavarande statsinkomst under de senare åren alltjemt varit i stigande, yttrat, att en förhöjning i den senast antagna beräkningen borde ega rum, men har statskontoret ansett tullmedlen icke böra för år 1900 i riksstaten uppföras med högre än ett medelinkomsten för åren 1895—1897 motsvarande, dock till 42,000,000 kronor afjemnadt belopp.

Med detta belopp hafva tullmedlen jemväl blifvit uppförda i Eders Kongl. Maj:ts förslag till statsreglering för år 1900.

Riksdagen har emellertid beräknat denna inkomsttitel för år 1900 till 45,200,000 kronor.

Postmedlen. Vid nästlidet års riksdag beräknades postmedlen för innevarande år till 9,925,000 kronor.

Ifrågavarande medel utgjorde:

år 1895	kronor	8,548,268
» 1896	»	9,035,371
» 1897	»	9,704,637
eller i medeltal för dessa tre år	»	9,096,092
samt belöpte sig år 1898 till	»	10,310,473.

Postmedlen äro, enligt hvad statskontoret i sin ofvan omnämnda skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t uppgifvit, för år 1900 af generalpoststyrelsen beräknade till 10,800,000 kronor och jemväl af statskontoret med samma belopp upptagna. I denna beräkning har Eders Kongl. Maj:t icke vidtagit någon förändring.

Riksdagen har jemväl beräknat postmedlen för år 1900 till 10,800,000 kronor.

Bevillningsafgifter för särskilda förmåner. Dessa afgifter hafva utgjort:

år 1895	kronor	928,955
» 1896	»	934,722
» 1897	»	990,409
eller i medeltal för dessa tre år	»	951,362
samt år 1898	»	1,066,073.

I sin ofvan omförmälda skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t har statskontoret — efter erinran om den förändring, som med 1898 års början trädte i kraft beträffande skyldigheten för utländsk handelsresande att vid handel med utländska varor här i riket erlægga bevillning — vidare omförmäلت, hurusom sistlidet års Riksdag, med fästadt afseende å den minskning i bankbolags sedelutgifning, som under år 1899 till äfventyrs kunde ega rum i följd af stadgandet i § 41 i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1898, beräknat bevillningsafgifterna för särskilda förmåner och rättigheter till ett nedsatt belopp af 750,000 kronor; och anför statskontoret vidare:

»Nyss omförmälda lagrum innehåller, bland annat, att enskilda banker ega att intill utgången af år 1903 utgifva egna sedlar, samt att från början af år 1899 till utgången af år 1903 enskild bank, som, efter minst tre månader förut hos chefen för finansdepartementet derom gjord anmälan, afstått från sin rätt att utgifva egna sedlar samt icke indragit något af sina den 1 januari 1896 befintliga afdelningskontor, eger åtnjuta hos riksbanken vissa förmåner.

Enligt hvad statskontoret inhemtat, läser någon sådan anmälan ännu icke blifvit gjord hos chefen för finansdepartementet, men deremot skall till nämnda departement ingått anmälan från en enskild, sedelutgifvande bank, att den med innevarande års utgång upphör med sin rörelse, som då öfvertages af ett nybildadt bankaktiebolag.»

På grund af hvad sålunda anförts har statskontoret hemställt, att ifrågavarande statsinkomst måtte med oförändradt belopp, 750,000 kronor, upptagas i riksstaten för år 1900; och hafva bevillningsafgifterna för särskilda förmåner och rättigheter i Eders Kongl. Maj:ts förslag till statsreglering för sagda år uppförts med nyssnämnda belopp.

Då Riksdagen icke haft något att häremot erinra, har Riksdagen beräknat bevillningsafgifterna för särskilda förmåner och rättigheter för år 1900 till 750,000 kronor.

Stämpelmedlen, som för innevarande år beräknats till 4,400,000 kronor, hafva utgjort:

år 1895	kronor 4,891,704
» 1896.....	» 5,240,923
» 1897.....	» 5,957,170
eller i medeltal för dessa tre år	» 5,363,266
samt år 1898	» 6,846,865.

Enligt uppgifter från finansdepartementet för åren 1895, 1896 och 1897 hafva de stämplat, som användts till nedannämnda handlingar, uppgått till följande belopp:

Handlingar.	År 1895.		År 1896.		År 1897.	
till lagfartsprotokollet	1,190,522	90	1,616,653	30	1,787,031	95
» inteckningsprotokollet ...	212,223	11	269,287	27	329,896	78
» äktenskapsförordsproto- kollet	4,646	—	4,645	—	4,411	—
» bouppteckningsprotokollet	1,117,537	80	1,107,903	90	1,400,414	65
Summa kronor	2,524,929	81	2,998,489	47	3,521,754	38

Bevillningsafgiften för spelkort, som före den 1 juli 1896 utgått med 1 krona 50 öre och derefter med 50 öre för hvarje kortlek, har inbragt

år 1895.....	kronor 92,551
» 1896.....	» 83,661
» 1897.....	» 111,832.

För år 1898 likasom för år 1897 beräknades stämpelmedlen till 5,000,000 kronor. I anledning af Riksdagens beslut derom, att skyldigheten att vid utställandet af inrikes vaxel förse densamma med stämpel, skulle vid innevarande års ingång upphöra, hvarigenom enligt Riksdagens beräkning en minskning af 600,000 kronor i inkomsterna komme att uppstå, blefvo emellertid i riksstaten för innevarande år stämpelmedlen upptagna med ett till 4,400,000 kronor nedsatt belopp.

Då den väsentligaste delen af skattetiteln är af vaxlande natur, samt någon erfarenhet ännu ej kunnat vinnas om resultatet af beslutet om upphörande af stämpelafgiften för vaxlar, har statskontoret i sin ofvanberörda skrifvelse ansett någon förändring i beräkningen här af ej nu böra ske, utan hemställt, att stämpelmedlen måtte i riksstaten för år 1900 upptagas med oförändradt belopp af 4,400,000 kronor; och har Eders Kongl.

Maj:t i öfverensstämmelse härmed föreslagit beräkningen af ifrågavarande statsinkomst till nämnda belopp.

Det af innevarande års Riksdag fattade beslutet, att vaxel, staldt å utrikes ort betalas, eller utfärdas å utrikes ort, skall, der den är staldt att vid uppvisandet betalas af medel, som hos bank eller bankir föras i räkning för utställaren, vara från stämpel fri, torde ej medföra någon afsevärd minskning i inkomsten af stämpelafgiften, och har ej heller eljest i gällande stämpelförordning beslutits någon förändring, som kan för denna beräkning vara af betydelse. Riksdagen har emellertid ansett något högre inkomst kunna af denna skattetitel påräknas samt har alltså beräknat stämpelmedlen för år 1900 till 4,700,000 kronor.

Bränvinstillverkningskatten. Bränvinstillverkningen i riket har enligt uppgift i statskontorets ofvanberörda skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t af den 10 december 1898 utgjort:

år 1893	liter 31,721,077
» 1894	» 33,068,884
» 1895	» 34,886,895
» 1896	» 32,804,168
» 1897	» 36,295,172
utgörande medeltalet för femårsperioden...	» 33,755,239.

Medeltalet för femårsperioden 1892—1896 utgjorde enligt uppgift i samma skrifvelse 32,857,168 liter.

Enligt hvad Riksdagen inhemtat från finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå har tillverkningen uppgått under år 1898 till 38,645,834 liter och under de tre första månaderna af innevarande år till 20,053,660 liter.

Under år 1898 belöpte sig skatten till 19,958,278 kronor, och utgick under samma år restitution af tillverkningsafgift för denatureradt bränvin med 977,504 kronor, i följd hvaraf statsverkets behållna inkomst af denna skattetitel under år 1898 utgjort 18,980,774 kronor.

I sin omförmälda skrifvelse har statskontoret anfört, att den fortgående ökningen i denna statsinkomst, som för år 1899 beräknats till 15,500,000 kronor, torde böra föranleda en höjning i beräkningen, i hvilket afseende statskontoret, med afseende derå, att inkomsten visserligen i medeltal under åren 1895—1897 influerades med mera än 16,700,000 kronor, men dock under ett af dessa år belöpt sig till endast något öfver 15,800,000 kronor, hemställt, att bränvinstillverkningskatten måtte i riksstaten för år 1900 upptagas med ett till 16,000,000 kronor förhöjdt belopp.

Med detta belopp har ifrågavarande statsinkomst jemväl blifvit uppförd i Eders Kongl. Maj:ts förslag till statsreglering för år 1900.

Riksdagen anser dock, med hänsyn till ofvan angifna förhållanden, ytterligare 1,000,000 kronor kunna påräknas inflyta af denna inkomsttitel samt har därför beräknat bränvinstillverkningskatten för år 1900 till 17,000,000 kronor.

Hvitbetssockertillverkningsafgiften. Inkomsten af denna skatttitel har utgjort:

år 1895	kronor	7,139,148
» 1896	»	7,726,386
» 1897	»	11,008,906
» 1898	»	6,317,671.

Under nedannämnda tillverkningsår har vid samtliga fabriker inom landet afverkats följande myckenhet hvitbetor:

år 1894—1895	628,480 ton
» 1895—1896	538,709 »
» 1896—1897	890,240 »
» 1897—1898	716,141 »
» 1898—1899	480,932 ».

Enligt kongl. förordningen om beskattning af hvitbetssockertillverknin- gen i riket den 19 maj 1893 skall för all tillverkning af hvitbetssocker erläggas tillverkningskatt i förhållande till det utbyte i råsocker, som de för tillverkningen använda hvitbetor enligt den i förordningen bestämda grund antagas hafva lemnat; och skall denna skatt utgöra hälften af gäl- lande tullsats för utländskt råsocker af mörkare färg än n:o 18 af den i världshandeln antagna holländska standard. Det beskattningspligtiga rå- sockret beräknas efter de för tillverkningen använda betornas vikt sålunda, att 100 kilogram råa (ej torkade) hvitbetor antagas lemna ett utbyte af 10,5 kilogram socker. Då tullen å socker, till färgen mörkare än ofvan- nämnda standardnummer, är bestämd till 23,5 öre för kilogram, utgår skatten sålunda med 12 kronor 33 öre för hvarje ton afverkade betor. För åtskilliga fabriker har dock någon minskning i den sålunda stadgade beräkningsgrunden varit för viss tid medgifven, i följd hvaraf tillverk- ningsskatten vid dessa utgått med lägre belopp; men denna förmån, som för närvarande åtnjutes af fabrikerna i Köpinge, Karpalund, Roma och Karlshamn, upphör för de tre förstnämnda fabrikerna den 1 september innevarande år och för fabriken i Karlshamn, der utbytet under åren 1898—1900 skall beräknas efter 9,5 procent, den 1 september 1900.

Ifrågavarande statsinkomst, som i 1898 års riksstat uppförts med 8,000,000 kronor, beräknades af samma års Riksdag för år 1899 till

9,000,000 kronor; och har statskontoret under förmälan, att minskningen i inkomsten under år 1898 icke torde böra föranleda att härutinnan vidtaga någon ändring, hemställt, att samma beräkning måtte få gälla äfven för år 1900. I enlighet med denna statskontorets hemställan har Eders Kongl. Maj:t i förslaget till statsreglering för nästkommande år upptagit ifrågavarande statsinkomst till 9,000,000 kronor.

I likhet med statskontoret anser Riksdagen, att minskningen i inkomsten af ifrågavarande skatttitel under år 1898 icke bör föranleda nedsättning i beräkningen deraf för år 1900. Orsaken till nyssberörda minskning torde ligga i den synnerligen svaga skörden af hvitbetor nästlidet år och är sålunda af tillfällig natur. Härtill kommer, att från och med instundande tillverkningsårs början, den 1 september innevarande år, endast en fabrik, nemligen den i Karlshamn, eger årtjuta nedsättning i utbytesberäkningen och tillverkningsafgiften. Då betafverknigen hvarje år till största delen afslutas före december månads utgång samt, såsom ofvan nämnts, utbytet från och med den 1 september 1900 skall jemväl vid denna fabrik beräknas enligt den i allmänhet gällande grund eller 10,5 procent, kan nämnda förmån icke synnerligen inverka på den under år 1900 från ifrågavarande fabrik inflytande skatten.

På grund af hvad sålunda anförts har Riksdagen upptagit hvitbetssockertillverkningsafgiften för år 1900 i riksstaten med 9,000,000 kronor.

Vidare har Eders Kongl. Maj:t i propositionen angående statsverkets tillstånd och behof föreslagit, att såsom tillgång till förevarande statsreglering må beräknas och användas öfverskott å statsregleringarna för föregående år, utgörande 21,316,000 kronor.

På sätt Riksdagen i skrifvelse angående statsregleringen för år 1900 anmäler, har Riksdagen såsom tillgång vid denna statsreglering beräknat och använt berörda öfverskott 21,316,000 kronor.

I propositionen om statsverkets tillstånd och behof har Eders Kongl. Maj:t föreslagit, att af riksbankens vinst för år 1898 — hvilken vinst uppgår till kr. 3,886,374: 09 — ett belopp af 1,000,000 kronor måtte anvisas för statsverket till utbetalning vid den tid under år 1900, som af Riksdagen bestämdes.

Öfver detta förslag har Riksdagen genom bankoutskottet begärt yttrande från bankofullmäktige, hvilka med anledning häraf i skrifvelse den 16 februari 1899 anförde:

»Med anledning af utskottets anmodan åligger det fullmäktige

att afgifva yttrande öfver Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen till Riksdagen gjorda framställning derom, att af riksbankens vinstmedel för år 1898 måtte för statsverkets behof till utbetalning vid den tid under år 1900, som af Riksdagen bestämdes, anvisas en million kronor.

»Under de senaste åren har riksbankens vinst fördelats mellan statsverket och riksbanken på det sätt, att

af vinst för 1895	statsverket	erhållit	kr. 2,700,000: —
» » » »	riksbanken	» »	326,425: 69
» » » »	1896 statsverket	» »	1,800,000: —
» » » »	riksbanken	» »	1,318,211: 54
» » » »	1897 statsverket	» »	2,000,000: —
» » » »	riksbanken	» »	1,327,923: 13.

Riksbankens andel har således under dessa tre år utgjort endast omkring 31,4 % af vinsten.

»Enligt lagen för Sveriges riksbank af den 12 maj 1897 skall, såsom bekant är, riksbankens grundfond utgöra femtio millioner kronor samt till reservfonden årligen afsättas minst 10 % af vinsten, tills reservfonden uppgått till minst 25 % af grundfonden, då vidare afsättning kan upphöra. Vid 1898 års slut utgjorde grundfonden femtio millioner kronor, reservfonden fem millioner kronor och medel, afsatta till framtida disposition, kr. 8,762,041: 33, deri inberäknad vinsten för 1898. Såsom här af framgår, utgör den sistnämnda en afsevärd andel af dispositionsmedlen. Dess bibehållande åt riksbanken synes fullmäktige under närvarande förhållanden, då flere nya afdelningskontor skola upprättas och af riksbankens medel erhålla nödiga förlag, hvarförutom tomtinköp alltjemt förekomma samt nybyggnader dels pågå och dels förestå, vara önskvärdt, hvarför fullmäktige få såsom sin åsigt uttala, att vinstmedlen för 1898 må i sin helhet blifva åt riksbanken behållna.»

Riksdagen har beslutit, att afdelningskontor af riksbanken under åren 1900—1903 skola inrättas i Halmstad, Kristianstad, Venersborg, Nyköping, Vesterås och Upsala eller sålunda under loppet af de närmaste fyra åren ej mindre än sex nya riksbankskontor; och då för beredande åt dessa kontor af erforderliga förlagsmedel samt för anskaffande åt så väl de nyssnämnda kontoren som åt åtskilliga andra riksbankskontor af lämpliga lokaler ej obetydliga belopp af riksbankens medel behöfva tagas i anspråk, har Riksdagen allt skäl att instämma i bankofullmäktiges mening om lämpligheten deraf, att riksbankens ifrågavarande vinstmedel må för bankens egen räkning bibehållas. Med afseende här på och enär statsverkets ekono-

miska ställning synes vara så god, att detsamma utan olägenhet torde kunna undvara den af Eders Kongl. Maj:t föreslagna andelen af bankovinsten, har Riksdagen, med afslag å Eders Kongl. Maj:ts framställning om öfverlemnande till statsverket af 1,000,000 kronor af riksbankens vinst för 1898, beslutat, att ifrågavarande vinst i sin helhet, kr. 3,886,374: 09, skall för riksbankens egen räkning bibehållas.

Stockholm den 14 maj 1899.

Med undersätlig vördnad.

Statsverkets inkomster.*Ordinarie inkomster.*

Grundskatt	kr.	983,000: —
Kavalleriregementenas hästvakansspanmål	»	270,000: —
Afgift för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet ..	»	51,000: —
Trosspassevolansafgift	»	19,000: —
Tillfälliga rotevakansafgifter	»	150,000: —
Soldatvakansafgift	»	28,000: —
Båtsmansvakansafgift	»	150,000: —
Arrendemedel	»	2,200,000: —
Mantalspenningar	»	700,000: —
Bötesmedel	»	250,000: —
Kontrollstämpelmedel	»	30,000: —
Fyr- och båkmedel	»	1,500,000: —
Telegrafmedel	»	1,510,000: —
Jernvägstrafikmedel	»	10,000,000: —
Skogsmedel	»	4,600,000: —
Extra uppbörd	»	100,000: —
S:gr		22,541,000: —

Bevillningar.

Tullmedel	kr.	45,200,000: —
Postmedel	»	10,800,000: —
Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	»	750,000: —
Stämpelmedel	»	4,700,000: —
Bränvinstillverkningskatt	»	17,000,000: —
Hvitbetssockertillverkningsafgift	»	9,000,000: —
Bevillning af fast egendom samt af inkomst	»	6,000,000: —
S:gr		93,450,000: —

Summa kr. 115,991,000: —